

**ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2
ในอำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง**

**Factors Affecting Self Care Behavior of Diabetes Mellitus Type II Patients
in Kra Buri District, Ranong Province**

ขนิษฐา แก้วล่องลอย

Kanitha Kaeolongloi

**วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี**

Master of Science Thesis in Public Health

Phetchaburi Rajabhat University

2555

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในอำเภอ
กระบุรี จังหวัดระนอง

ผู้วิจัย นางชนิษฐา แก้วล่องลอย

สาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ

(ดร.ศรีงามลักษณ์ คำทอง)

.....ประธานกรรมการ

(ดร.บุญสนอง ช่วยแก้ว)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุเทพ ลิ้มอรุณ)

.....กรรมการ

(ดร.ศรีงามลักษณ์ คำทอง)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุเทพ ลิ้มอรุณ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(ดร.ชัช กลิ่นอุบล)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เผือกบัวขาว)

บัณฑิตศึกษา

ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัต กลิ่นงาม)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในอำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ผู้วิจัย นางชนิษฐา แก้วล่องลอย สาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์ พ.ศ.2555 อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.ศรีงามลักษณ์ คำทอง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ สุเทพ ลิ้มอรุณ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 2) ศึกษาพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 3) เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 กับปัจจัยส่วนบุคคล และ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องโรคเบาหวานกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ในอำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ป่วยเบาหวาน ในอำเภอกะบุรี จำนวน 242 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวด้วยวิธีของเซฟเฟ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ด้านความรู้เรื่องผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 พบว่า ส่วนใหญ่มีคะแนนความรู้เรื่องโรคเบาหวานอยู่ในระดับปานกลาง
2. พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 พบว่า ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 มีพฤติกรรมการดูแลตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการรับประทานยา รองลงมาคือ ด้านการควบคุมอาหาร และด้านการออกกำลังกาย
3. ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มีอายุและระยะเวลาที่เป็นโรคเบาหวานแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการดูแลตนเองโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มีเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน สิทธิการรักษา ภาวะโรคแทรกซ้อนต่างกัน มีพฤติกรรมการดูแลตนเอง ไม่แตกต่างกัน
4. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องโรคเบาหวานกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อค้นพบจากการวิจัย คือ ผู้ป่วยเบาหวานส่วนมากมีพฤติกรรมในการออกกำลังกายอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นควรส่งเสริมให้ผู้ผู้ป่วยได้ออกกำลังกายที่เหมาะสมร่วมกับการควบคุมอาหาร และการรับประทานยาเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถมีอายุยืนยาว

Thesis Title: Factors Affecting Self Care Behavior of Diabetes Mellitus Type II Patients in Kra Buri District, Ranong Province **Researcher:** Mrs. Khanitta Kaewlongloi **Major:** Public Health Science **Year:** 2012 **Advisor:** Dr.Sringamlak Chomthong **Co-advisor:** Asso. Prof.Sutep Limiaroon

Abstract

This research aimed to 1) study factors affecting self care behavior of diabetes mellitus type II patients, 2) study self care behavior of diabetes mellitus type II patients, 3) compare self care behavior of diabetes mellitus type II patients with different personal factors, and 4) study relationship between knowledge of diabetes self care with behaviors of diabetic patients in Kra Buri District, Ranong Province. The 242 research samples were the diabetes patients in Kra Buri District, Ranong Province, selected by using simple random sampling method. The tool for data collection was the questionnaire on diabetes patients' self care behavior. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, Scheffé post hoc and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The research findings were as the followings:

1. The factors affecting self care behavior of diabetes mellitus type II patients in term knowledge of type II diabetes was at a medium level.
2. The self care behavior of diabetes mellitus type II patients was overall at a high level. The aspects of the patients' self care behavior could be ranked in descending order as the followings: medicine taking, food controlling, and physical exercises.
3. The self care behavior of type II diabetes patients with different age and duration of having diabetes was different with statistical significance at 0.05 level. However, the behavior of those with different gender, status, educational level, monthly income, healing rights, and incurrent disease condition was not different.
4. There was positive relationship at a low level with statistical significance at 0.05 level between diabetes patients' knowledge on diabetes and their self care behavior.

From the research results; the diabetes patient has the behavior in the exercise is in the average, thus should give the knowledge and encourage can give the patient exercise that are appropriate for, there is body strong health more and more.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจาก ดร.ศรีงามลักษณ์ คำทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งคอยแนะนำ แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จด้วยความเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณ ดร.บุญสนอง ช่วยแก้ว ประธานกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ สุเทพ ลิ้มอรุณ และดร.ชลัช กลิ่นอุบล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่คอยแนะนำ แก้ไขให้วิทยานิพนธ์สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ นายสมบัติ เลิศการณ์ สาธารณสุขอำเภอกระบุรี นายสามิต นิยมไทย นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ นายบำรุง โกยทอง นักวิชาการสาธารณสุขอำเภอกระบุรี นางจรรยผล แสงศิริไพบุลย์ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ และนางสาวอุมาวัลย์ จ้านสกุล นักวิชาการสาธารณสุข ชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระนอง ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ในการวิจัย กรุณาตลอดเวลา อันมีค่าให้คำปรึกษาแนะนำ ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทำให้สำเร็จลุล่วง ไปด้วยดี อนึ่งขอบคุณประชาชนที่เป็นผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในอำเภอกระบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้ด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ ความมีคุณค่าและประโยชน์ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์ รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านที่ประสาทวิชาให้ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือ สนับสนุน และเสริมสร้างพลังใจให้กับผู้วิจัยในการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยความภาคภูมิใจ

พนัสฐา แก้วล่องลอย

สิงหาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(3)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพ.....	(11)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ของการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับโรคเบาหวานชนิด 2.....	8
แนวคิดพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน.....	25
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน.....	27
แนวคิดและทฤษฎีการดูแลตนเอง.....	30
ข้อมูลพื้นฐาน อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	43
เครื่องมือในการวิจัย.....	45
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	46

การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4 ผลการวิจัย.....	50
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	50
ตอนที่ 2 ความรู้เรื่องโรคเบาหวานของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในอำเภอ กระบุรี จังหวัดระนอง.....	55
ตอนที่ 3 พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในอำเภอ กระบุรี จังหวัดระนอง.....	57
ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน	61
ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ ปัญหาและอุปสรรค.....	78
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
สรุปผลการวิจัย.....	80
การอภิปรายผล.....	83
ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	88
ภาคผนวก.....	91
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ	92
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	94
ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	100
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	102
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	110
ประวัติผู้วิจัย.....	114

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	เมนูอาหารในหนึ่งวัน..... 12
2.2	สัดส่วนการรับประทานอาหารของคนไทยตามข้อเสนอแนะของโภชนาการ..... 15
3.1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสัดส่วนรายตำบลในพื้นที่อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง.. 44
3.2	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง..... 47
4.1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล..... 50
4.2	จำนวน และร้อยละความรู้เรื่องโรคเบาหวานของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในอำเภอกระบุรี จำแนกโดยรวม..... 55
4.3	จำนวน และร้อยละความรู้เรื่องโรคเบาหวานของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในอำเภอกระบุรี จำแนกตามรายชื่อ..... 55
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในอำเภอกระบุรี จำแนกเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน..... 57
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในอำเภอกระบุรี ด้านการควบคุมอาหาร..... 58
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในอำเภอกระบุรี ด้านการออกกำลังกาย..... 59
4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในอำเภอกระบุรี ด้านการรับประทานยา..... 60
4.8	เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามเพศ..... 61
4.9	เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามอายุ..... 62
4.10	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามอายุ..... 63
4.11	เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามอายุ โดยรวมด้วยวิธีเชฟเฟ..... 64

4.12	เปรียบเทียบพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามสถานภาพ.....	64
4.13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วย โรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามสถานภาพ.....	65
4.14	เปรียบเทียบพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา.....	66
4.15	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วย โรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา.....	66
4.16	เปรียบเทียบพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามอาชีพ.....	67
4.17	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วย โรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามอาชีพ.....	68
4.18	เปรียบเทียบพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	69
4.19	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วย โรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	70
4.20	เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้านการควบคุมอาหาร ด้วยวิธีเชฟเฟ.....	71
4.21	เปรียบเทียบพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามสิทธิการรักษา.....	71
4.22	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วย โรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามสิทธิการรักษา.....	72
4.23	เปรียบเทียบพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่เป็นโรคเบาหวาน.....	73
4.24	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วย โรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่เป็นโรคเบาหวาน.....	74
4.25	เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่เป็นโรคเบาหวาน ด้านการควบคุมอาหาร ด้วยวิธี เชฟเฟ.....	75

4.26	เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่เป็นโรคเบาหวาน ด้านการออกกำลังกาย ด้วยวิธี เชฟเฟ.....	75
4.27	เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่เป็นโรคเบาหวาน ด้านการรับประทานยา ด้วยวิธี เชฟเฟ.....	76
4.28	เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่เป็นโรคเบาหวาน โดยรวมด้วยวิธีเชฟเฟ.....	76
4.29	เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอกระบุรี จำแนกตามมีภาวะโรคแทรกซ้อน.....	77
4.30	ความสัมพันธ์ความรู้เรื่องโรคเบาหวานกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ในอำเภอกระบุรี.....	78

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6